

Túy Hồng

Ngày xuân đêm xuân

Truyện ngắn

Cùng với Tết, hoa Vạn thọ về với mùa xuân. Tưởng như thấy được hoa mở ra từng cánh và nghe được tiếng nổ của màu vàng. Hoa vạn thọ biểu lộ một sức xồng nóng và mạnh nên được liệt vào giống đực. Chũr thọ có nghĩa là sống lâu. Hoa sữa và hoa sơn lựu thuộc về phái yếu ....

Những nàng tiên trong cung cảm trải rộng mùa xuân trên năm sắc áo, màu lục già của Công chúa Như Hoa tuy thanh nhã nhưng trông đượm buồn nếu đem đặt bên cạnh màu hoàng yến sồng sánh ánh sao, màu son phấn mờ ảo trên môi má, màu hoa bèo hoa bắp lung linh dưới nguyệt. Ba mùa tám tiết, cung đình Huế với đèn đài vương miếu, với điện Thái Hòa cơ-mật vẫn cảm chân những nàng công nữ cao số giết nổi cô đơn bằng canh bài nước bạc hoặc những cuộc hội đàm văn chương sang sảng tiếng giảng sách ngâm thơ; và mùa xuân thì tam cung lục viện cùng họp mặt vầy sòng sau khi bày thẻ - nữ dâng hương xông trầm, đốt quế ngào ngạt, hơi khói vờn quanh hoàng triều. Trong Tử Cấm thành âm áp như có một mùa hạ và ngoài nắng mới, ngày trường xuân lạnh lẽo hơn so với những ngày chót của tháng chạp vừa mất. Đức Hoàng Thái hậu Từ Dũ ngự sàng cung Thanh hư khai bút đầu năm với bài thơ liên hoàn ngợi ca chôn đế đô kiêu hùng và triều đại Nguyễn Phúc trị vì muôn muôn năm... Dãi mây, làn gió Nguyễn-Phúc hãy mãi còn dăng trên nền trời hiền lành xứ Huế; mưa móc giông bão Nguyễn Phúc hãy mãi còn tắm gội hoàng ơn trong lòng người Huế.

Xuân trong cung cấm cũng là xuân đen đỏ, các nàng công nữ nghĩ được gì rộng hơn những lá bài, các ông phò mã tương lai, các vương tôn và các chàng trưởng

giả đẹp trai con nhà giàu. Ngày Tết, những người con gái Hoàng tộc thức dậy vái chào nhau, nhìn nhau trang điểm, trao đổi vài câu chúc tụng rồi ngồi đợi giờ triều bái Thái hậu, Thánh thượng và Hoàng hậu sau khi bước ra am lễ Phật. Trong cung lạnh không có người khác phái, các Hoàng tử vương tôn, tôn thất chiếm cứ giang san bên trái, nam tả nữ hữu thụ thụ bất thân, ngày đêm không tương ngộ. Những ông con vua cháu chúa đó được người thứ dân gọi là các Mệ, các Mụ và họ cũng tự xưng mình là Mệ là Mụ tuy không phải là đàn bà. Chỉ ngày Nguyên đán, con cháu hai nhánh Nguyễn Uông và Nguyễn Hoàng mới họp mặt đông đủ ở cung Từ Dụ để lạy mừng Thái hậu cùng Thánh thượng vạn vạn tuế.

Cả họ Nguyễn Phúc đông gần chạt làng nước hầu như đều thất nghiệp, nhàn rỗi sống bám vào một người làm việc là Vua.

May thay Trời sinh ra tôi là công chúa, chứ nếu là bách tính và với tám sắc đẹp này, có thể tôi sẽ bị gọi vào cung làm vợ Tôn thất. Có ông Hoàng hư hỏng đến độ bán cả đẫy gấm khăn điều đưng cau trầu thuốc lá để lấy 5 xu mua củ khoai lang. Có ông Hoàng suốt đời cam phận nhi nữ đánh đôi má trắng, điểm đôi chút gò hồng và rồi đôi hàm răng đen lóng hạt dưa hấu; có ông hoàng mắc nợ nhủ Chúa Chôm họ Trịnh ở ngoài Bắc.. Những ông Hoàng đó sáng dậy súc miệng bằng rượu vua ban rồi khom lưng rung đùi ngồi đánh bạc thâu đêm phải ăn yến sào chung với bầu dục con sơn dương lấy sức... Bao nhiêu nhà nho, bao nhiêu võ sĩ được tuyển chọn vào cung dạy học, nhưng những ông hoàng họ Nguyễn Phước và Tôn Thất ấy cứ già đời vẫn dốt vũ “dát” vác hà bao đi ve gái chợ Dinh không thôi.

Các bà công chúa, quận chúa, công tăng tôn nữ cũng vậy, chôn thân cung nghiêm mật mơ màng đã đào tạo ra những con bạc cự phách, già dặn ngày đêm ôm thần đèn đỏ đợi chờ những ông Phò mã trong mộng cậy nhờ mỗi mai đi hỏi.

Bày thể nữ dâng trà, mút bánh, trái cây rồi trái chiếu rờng bày ra bốn sòng bạc: hai hoàng tử, một bà chúa goá và một bà chúa già ngồi cong vòng xương sống chơi bài Tứ sắc. Bộ bài Tàu này tượng trưng một tổ chức quốc gia lành mạnh vì kẻ chỉ đạo không phải là vua, mà bao giờ cũng là những vị tướng lãnh tài ba trong quân đội hoàng gia, tướng thì đỏ, tướng thì trắng, và vàng và xanh. Hué tím, Tử Cẩm thành hoa sim nở, những bộ bài Tứ sắc thì sáng tươi bốn màu. Sau tướng, không phải là tá, mà là sĩ tượng xe pháo xênh xang, và cuối cùng, con tốt cũng sang sông giết giặc.

Những nàng quận chúa nhỏ choai choai thì mãi chơi Bài tới có hình vẽ “Ôn Âm”, Bác Bồng, con đỏ mỏ, cô Bạch tuyết, thầy Đội Đấu, ông voi.vv. Dưới triều vua Bảo Đại, voi bị cấm không được qua cầu..Những hình vẽ của bộ Bài tới thật dễ hiểu nhưng nếu ai không sinh ra ở đất thần kinh cay cay tô bún bò thì làm sao hiểu được cái tục cái thanh của thứ cờ bạc này...

Mấy cô Công Huyền tôn nữ cháu chắt chiu của đức Kim thượng già, răng thì sún, mũi thì chảy thò lò những đã sớm mê đánh bài vụng để ngồi dưới đất mà lắc lắc tôm cua ruà cá cứu cái một chung thành sáu.

Sôi nổi hơn hết là sông bạc Tam hường cười nói dòn tan với sáu hạt nhất lục chòm lên reo hò, âm thanh nhộn nhịp dậy khắp cung cấm. Quân bài bằng ngà nạm san hô, thỉnh thoảng chạy vài đường vàng diệp; hạt tào-cáo màu tíá điểm vân son, khoáy tròn trong lòng chén sứ. Hạt ngọc, sáu hạt tào cáo bằng ngọc bệ lên nước bóng ngời vì ủ hơi tay của những con người hoàng phái.

Tam hường điển hình mọi ham muốn ăn ngon mặc đẹp, mọi tình dục bị đè nén của xứ Huế huyền mơ, phong kiến với mọi ý nghĩ phân chia giai cấp trong xã hội quân chủ thời bình cũng như thời loạn. Người ta đã đem từng bằng cấp để đặt tên cho mỗi quân bài. Cầm đầu hoạn lộ công danh là một vị trạng nguyên mỹ mạo, mũ cao áo dài và thấp nhất trên trường đua là anh tú tài thất nghiệp áo chúc bầu quần vải cộc. Sau trạng nguyên không phải là Bảng nhãn, Thám hoa mà là bốn vị tam nguyên đeo bốn túi thơ, bốn bầu rượu với “ba” cái “hường lô” trĩu nặng; và sau chót là 32 ông tú tài. Những ông Tú xương này không mập như Tú mỡ mà gầy Tê xương ra, tuy có vợ hiền bán cá tràu trên sông Hương bao nuôi ăn học; và những ông tú gàn này hận đời nên làm thơ châm biếm... Tuy nhiên, bởi họ là khách tú tài văn vẻ nên được xứ Huế màu tím gọi tôn là những ông 'hường nhất.' ...

Chiều nay trong Tử Cấm Thành Huế tím có mười cô Công tăng tôn nữ ngồi.. Và ăn khế chua chằm muối ớt ngon quá trời. Trái khế đất thần-kinh có 5 khía và chua hơn trái chùm ruột nên mắt gái Huế ướt, nên lòng gái Huế không ngọt và máu họ ảm... Tôi không ngồi vào chiếu đánh bài được lâu, đứng dậy. Chị Như Ngọc lắc lắc cái chén sóc điã và hô lên:

“Như Mai công chúa... chạy đi mô? Em mới ngồi được một chặp. Lúc nào trông em cũng mau lẹ... cũng lanh và việc gì em cũng làm xong trước mọi người...”

Tôi bước nhẹ đến lầu thường nguyệt; trời đất cùng lạnh, miệng người sủi hơi khi cười nói. Lầu Vọng nguyệt có chiếc thang nhỏ bắc lên trời theo hình mảnh trăng ốm. Ở nấc thang thấp, một con bọ ngựa, con ngựa bà trời xanh màu đọt chuối, mang hai thanh kiếm xuống trần xin vôi ăn trầu. Tôi quay vào mang cả bình vôi ra, lấy chìa quét chút vôi lên cặp kiếm răng cưa để ngựa bà bay về dăng Trời. Ngày còn nhỏ, tôi thường chụp bắt bọ ngựa để cướp hai cây gươm bén khiên bọ ngựa, vì đã mất khí giới, trở nên hiền lành như tôi.

Trong cung đình chỉ mình tôi hiếu học, ham đọc binh thư, anh hùng liệt nữ truyện và thường trộm phép Từ Dụ thái hậu tập tành võ nghệ với bày cung nữ theo phương pháp dụng binh của Đinh bộ Lĩnh. Có một đêm, đoàn nữ quân ăn cơm no, ngậm tằm, do tôi làm đầu, kéo vào phòng các công chúa nhét dẻ rách vào miệng, trói gô tay chân lại đem đặt ở lầu Phần cung.

Đạo nữ binh dẫm lên bồn hoa mẫu đơn của Thái hậu và đập chết con trinh thử nuôi trong lồng vàng của Anh Hoàng đế Tự Đức.

Tôi bảo chị Như Hoa:

“Em thích học văn Tàu và võ Tàu... Em thấy rằng người phụ nữ cần phải biết thế nào là cú đá song phi cũng như bài thơ tứ tuyệt..”

Công chúa Như Ngọc nhăn mặt:

“Lúc nào trông em cũng hết nhủ Sơn đông mãi võ, nhủ ông Tàu cạo com cháy để chế thuốc cao đơn hoàn tán.., Như Mai, em nghĩ gì về tình ái và công danh? Em có nghe Phụ hoàng vừa kể chuyện gì không?”

“Chuyện gì?”

“Nhiều tập ấm công tử trong nước đã từ bỏ tước vị công tử, trốn đi xa làm thứ dân, làm dân ngu khu đen.. chứ không ở kinh đô nữa vì sợ bị vua bắt lấy chị em ta làm vợ, vì sợ phải làm phò mã.. chồng công chúa.. Em thấy không?. Công danh cũng không quyền rũ được họ.. Em đau khổ không?”.

Nàng Như Ngọc nói tiếp:

“Huế đau khổ không? Sao Huế cứ mưa hoài..”

Tôi đáp chậm:

“Lòng chị sao mà rạo rạt sóng tình.. Em thì em nhận thấy các công tử ấy có lý. Tại vì hằng năm triều đình ban lệnh lập danh sách các công tử con quan và các công tử con nhà giàu, các chàng trai trẻ trí thức, các trang hào kiệt võ nghệ tinh thông...gửi vào hoàng cung dâng lên đức kim thượng đế hoàng đế và hoàng hậu chấm chong cho các công chúa.”

Công chúa Như Thơ thở dài:

“Chị nghĩ là danh dự của chúng ta bị bôi bẩn bằng bút chì than..”

Công chúa Tôn nữ Như Nguyệt lắc đầu:

“Mộng ước của chúng ta bị vùi chôn dưới hố sâu của Tử Cấm Thành.. Chúng ta như những con ‘trùn’ không cách chi ngoi đầu lên được.”

Nguyễn Phúc Công tăng Tôn Nữ Thị Như Duyên cau mặt:

“Tên của tôi dài lê thê mà tình yêu thì ngắn như hơi thở hụt.”

Huyền Tôn Nữ Như Hoàng chợt nói:

“Chiều qua, quan Thái giám Trần Kiên Trung phụ trách trông coi phần ẩm thực cho các hoàng tử và vương tôn ở cung điện phía tả đã mách với em rằng các ông hoàng bên ấy đang học phép tu thiền của đạo Phật..”

Mấy công chúa khác ngồi im, tôi nói mạnh:

“Thiền gì.. hừ .. Mấy ông Hoàng bên nó mà cũng bày đặt tu thiền... làm rằng mấy ông biết thiền là cái chi. Thiền..hừ.. hãy đề mấy ông đó xuống mà "thiền" mẹ nó đi cho rồi.. cho mấy ngài biến thành gà trống thiền hết. Hãy đề ngựa mấy ông đó ra mà hoạn.. mà 'lật' nó đi cho rồi. Thiền, thiền..bày đặt..”

Nàng Công Nữ Như Phiên tu tại gia đã hơn ba năm nay hoảng hốt rú lên một tiếng khô như lửa:

“Như Mai... ai cho phép em ăn nói mất cung cách như rúa? như dê húc càn rúa? rúa..rúa?..Em là con vua cháu chúa hay em là con sen, thằng mõ, kẻ chài, cu li , đĩ đười.. ngoi ngóp trong lớp bùn đen xã hội?. Em nói như rúa, nếu lỡ tới tai Thái hậu...”

Tằng Tôn Nữ Như Hạnh đưa tay đề ngực:

“Công chúa Như Mai, ai cho phép em mạ lỵ các hoàng tử, vương tôn dòng dõi các vị tiên đế?” ...”

Huyền Công Nữ Như Sen cũng xám mặt đặt tay lên tim:

“Thưa các công chúa chị và cùng các công chúa em.. chúng ta có nên tâu lên Hoàng Thái hậu chuyện này không?.. Như Mai ối..em là cô gái xuân thì , em không còn nhỏ em út ít nữa , em không được làm nũng làm nót nữa . Nay mai em đã là vợ của Công tử Nguyễn Lâm rồi.. em không còn là người trong Đại nội nữa, em phải nói năng đúng phép, đừng để hoàng gia bị thế gian cười chê.”

Tôi đen ở đôi mắt, trắng ở màu da và lòng bàn tay cùng gót chân thì đỏ như nhuộm phẩm điều. Mắt tôi ử sương chiều, tròng đen như trôi giữa tròng trắng và trôi giữa dòng thu.

Hoàng Nữ Như Quỳnh ai oán than:

“Bỗng dung sao hôm nay.. tôi muốn đi tu để tự cô lập mình trong một ngôi chùa và dứt hết mọi liên hệ với tất cả những thủ vô nghĩa.. như ..như... Hoàng triều cương thổ, gia miếu ngoại trang...”

Tôi chống tay lên hông ngắt lời:

“Chị hiền ơi... chị đi tu thật đúng. Trong cung cấm toàn là Thái giám gà trống thiến.. chị đi tu là phải.. Tội nghiệp quá.. con gà trống tuy bị thiến nhưng vẫn còn ca còn gáy được.. còn ông thái giám.. chỉ còn biết đi đái và đi ỉa mà thôi...”

Bà chúa ế chồng Như Sen vụt đập bàn:

“Rứa là quá quắt lắm rồi.. công chúa mà nói năng như thằng ‘đau lậu’..” ..

Quận chúa Nguyễn Phước Thị Như Châu nãy giờ vẫn yên lặng ngồi xóc ba mươi hai quân bài tam cúc, bỗng mở miệng nói ngang:

“Tôi ghét người anh hùng và người hào kiệt, họ chỉ biết yêu nước và thương quý chính bản thân họ mà thôi.. họ không thương nhớ vợ”

Mọi người cùng hướng về một phía để chờ nghe chuyện lạ:

“Hầu hết các vị đại thần triều Nguyễn.. Cụ Thượng này, quan Tuần nọ, Tổng đốc kia, án sát nớ vv.. họ chỉ biết việc nước thôi mà quên mất các bà vợ ở nhà.. Các bà này bị chồng bỏ rơi mà không biết, hoặc biết mà không nói ra.”

Như Châu tiếp:

“Tôi thề không lấy người anh hùng làm chồng.”

Mọi người trợn mắt ngó nhau. Vậy thì bà chúa chè đậu đỏ này muốn lấy ai ?. Sơn tinh Thủy tinh hay là Hà bá? .

Hoàng nữ Như Châu hé miệng nở nửa nụ cười nhỏ:

“Tuy nhiên, triều Nguyễn có một hào kiệt uy danh mà tôi biết: quan đại thần Phan Thanh Giản yêu nước và yêu vợ như nhau, tình nước và tình nhà song song, chứ không phải vì nước mà đành đoạn bỏ vợ ở nhà không hề ngó ngang tới.. như mấy ông quan khác.. Tôi chắc quý chị và quý em đã đọc hai câu thơ này của Phan thanh Giản: "*Đường mây cười tơ ham rong ruổi. Trướng liễu thương ai chịu lạnh lùng.*" Quý chị quý em có thấy thương không? Có tình không? Một ông quan lớn đâu phải chỉ có một tấc lòng dành cho đất nước mà thôi.. Đàn bà để chi?”

Bỗng một con cung nữ áo xanh bước vào vòng tay kính cẩn:

"Mấy công chúa nhỏ đang chơi "đánh thẻ" ở ngoài lầu vàng. Hoàng thái hậu truyền lệnh cấm.. Xin các công chúa lớn đi ra ngoài biểu họ đừng chơi nữa."

Những lúc gần đây, Thái hậu ngăn cấm không cho tất cả công chúa chơi "đánh thẻ", thái hậu bảo rằng trong Đại nội, con gái vua đánh thẻ thì ngoài thứ dân, gạo thua hai lon ba hột. Năm ngoái Hoàng thúc Bửu Quang sắm cho các công chúa một bó thẻ gồm 24 chiếc đĩa bằng pha lê trong suốt, nhưng nếu đụng mạnh thì vỡ. Trò chơi này, ngoài bó thẻ ra, còn có một cái "hòn", nghĩa là một quả bóng nhỏ, để tung lên, rồi cho rớt vào lòng bàn tay sau khi bàn tay đã trải đều bó thẻ ra trên đất hoặc chụp thẻ dưới đất lên, và kịp thời hứng lấy cái hòn đang rơi xuống. Nhưng hoàng huynh Tôn Thất Toại lại buộc các công chúa phải chơi "đánh thẻ" với một cái trứng vịt sống chứ không được dùng quả bóng nhỏ bằng cao su. Công Huyền Như Bảo, hai tay quá chậm, lúng túng làm vỡ hột vịt và gãy mấy chiếc đĩa.. Hoàng nữ Như Loan thì chỉ đánh thẻ với những chiếc đĩa bằng tre và cái hột vịt đã luộc chín.

Năm ngoái Hoàng Tôn Vĩnh Can tâu xin Đức Từ thái hậu cho mở một lớp thẻ dục bắt buộc một số công chúa tập vài thế võ để giết thì giờ ưỡn ẹo đi ra đi vào.. uồn eo như 'cá ghéo' động trời. "*Chùm giày chùm giép vô ra. Kêu cô cũng ngợ, kêu bà khó nghe.*"

Hoàng tôn phân bua với các hoàng tước, những nàng dâu trẻ của hoàng tộc:

"Gái thời loạn phải học vài miếng võ. Ngày ấy Công chúa Ngọc Vạn đi lấy chồng..."

Hoàng thúc cất cao giọng giảng tiếp: " Ngày xưa cũ, công chúa Huyền Trân ngàn dặm ra đi, đem tám thân đẹp để đổi lấy hai châu Ô và Rí. Ngày xưa mới, một ngày xưa vừa mới bước vào lịch sử gần đây , Công chúa Ngọc Vạn cũng lên xe hoa tiến về Nam cướp lấy xứ Biên Hoà mở rộng bờ cõi Hận Đồ Bàn và thù Đé thiên Đé thích còn trơ ra đó, trong lòng dân hai nước Chiêm Thành và Chân Lạp..Người Chiêm Thành mang một mối thù không đội trời chung với dân ta, người Chân Lạp cũng hận chúng ta không hết.. Và chúng ta cũng cười những ông vua Hời, những ông vua Miên đã đem đất đai của tổ quốc của mình để đổi lấy những đường cong đẹp trên thân hình gái Việt.. Bởi vậy, thấy vậy, người trai tráng nước Việt nhất định phải tránh xa tình nhi nữ.. người trai tráng nước Việt, người anh hùng của tổ quốc Việt..và..và nhất là những quan chức của triều đình nhà Nguyễn không ai đặt nặng tình nhi nữ; họ đã coi khinh đàn bà.. vì tình yêu nước là trên hết.. Vì người đàn bà đã làm cho chí lớn của người đàn ông ngăn lại, cùn cụt lại."

Bây công chúa chọt "ò" lên một tiếng và quay nhìn Hoàng Nữ Như Châu, kẻ mới phát biểu ý kiến: "người anh hùng không thương vợ.. các quan lại triều Nguyễn không thương vợ.. người trung thần chỉ trung thành với vua thôi, mặc kệ vợ ở nhà"

Hoàng tôn Can nói tiếp:

"Người Chăm, tức là người Hời gồm có hai thứ: Hời thiêu và Hời chôn. Công chúa Huyền Trân lấy ông vua theo giáo phái Hời thiêu nên khi vua Chiêm chết, dân Chăm đem bà Huyền Trân ra đốt sống..."

Tan lớp, hoàngtôn Can chèo đò đi câu cá tràu trên sông Hương. Mấy chị em trở lại cung An Định.

Tằng Tăng Công Tôn Nữ Như Sương hú lên:

"Chúng ta phải học bán quân sự; vậy thì mấy ông hoàng bên nó phải học toàn quân sự mới công bằng."

Huyền Huyền Công Nữ Thị Như Bích trầm giọng xuống:

"Tui chỉ muốn đi tu cho rồi đời.. Tại sao Đức Thế tổ Cao Hoàng chỉ phong cho các Hoà Thượng cái hàm lục phẩm mà thôi.. Theo tui nghĩ, các bậc đại lão ấy, chân tu đạo hạnh, đáng được sắc phong hàm tam phẩm mới đúng."

Hoàng Nữ Như Ngọc nhú đôi mày ngài:

"Hoàng Bá Tôn Thất Tiết bảo rằng kẻ đi tu cần phải biết võ nghệ?"

Tôi gật đầu :

"Bồ Đề Đạt Ma tu ở Tây tạng, kiêm đủ ba phương diện: đạo hạnh, kiến thức, võ thuật. Ngài đi hành thiện nơi nơi, vừa truyền đạo, vừa khai phá ra môn võ Thiếu Lâm. Do đó, ngày nay Trung Hoa mới có ngôi chùa Thiếu-lâm. Từ đó, các Thiên Sư Á châu tiếp nối sự nghiệp ngài: Mỗi nhà sư cầm đầu một ngọn núi và lập một ngôi chùa. Theo sách kiếm hiệp Trung-hoa, võ nghệ và các thứ khí giới võ biên đều là con đẻ của cửa Thiên và do Sư đặt ra cả. Võ thuật, nguồn gốc là một bộ môn cứu người, bộ môn từ bi hỉ xả. Khi ta múa một thế võ, ta nên nghĩ rằng ta đang làm một cử động từ bi"

Chị Như Ngọc bực tức:

"Em nói bậy., tầy nã em đi. Đầu óc em lúc nào cũng ngộ nguậy trăm mũi kiếm đường quyền, thể chương, cú đá song phi..em mê làm anh hùng cá nhân quá."

Một cung nữ áo xanh vào bẩm:

"Hoàng thái-hậu truyền đòi Như Mai công chúa đến chầu."

Tôi bươn bã đến cung Từ Dũ, nghe như mình đang dùng phép thần hành lướt trên đất bỏ xa con thanh nữ một đoạn đường dài.

Vào chánh điện, tôi chắm mười ngón chân xuống đất, nhấc cao hai gót sen lên, rón rén đi nhẹ và bước mau như bay, Thái hậu nghiêm mặt trách:

"Như Mai không được dùng phép khinh công để đi trên mặt đất, không được dùng phép tàng hình như bóng ma liêu trai..sao con không tỏ ra bình thường như những công chúa khác? Con hãy trở ra lại cửa điện, đi bằng cả hai bàn chân rồi vào quỳ lạy trước mặt ta. Khi đi, phải đặt cả hai bàn chân xuống đất, không được lượn bay, không được lúm chúm ở mười đầu ngón. Lòng bàn chân con rất dày dặn, Con tốt tướng, số con tốt hơn những công chúa khác."

Tôi bước lui ra, rồi đi trở vào thật thẳng nhưng thái hậu vẫn không hài lòng:

"Cốt cách của một công chúa để mô? Nếu con đi bằng đầu mũi chân thì toàn thân nhún nhảy, cơ thể lắc lắc không vững..thiếu thẳng bằng sẽ bổ xuống cái bịch..cơ nghiệp nhà Nguyễn được tiên đoán là sẽ sụp đổ nay mai. Con hãy đi bằng cả hai bàn chân rồi vào quỳ lạy bà nội."

Hai mắt chong thẳng, tôi khép vạt áo lui dần đến cửa chính, rồi nhìn đất, tôi uyển chuyển bước vào uốn mình quỳ lạy thái hậu, tổ mẫu vẫn còn chau mày:

"Như Mai, bước chân của con vẫn còn phạm lỗi nặng, một người con gái nhà lành không bao giờ kéo guốc, một tiểu thư khuê các không lê mạnh đôi hài, một công chúa khi bước tuyệt nhiên không để cho người ta nghe tiếng gót sen, cũng không nên để lại một làn hương khi mình đã đi qua."

Sau đó, thái hậu chiếu mắt khám tôi. Ngài nhìn chăm vào râu chuối mình châu nằm dài trên ngực tôi:

" Như Mai, con đeo râu chuối ngọc trai dài quá mất thôi, con không biết giá trị, con không hiểu ý nghĩa của sự đeo ngọc vào cổ. Phải đeo thật cao, thật xa bộ ngực, phải đeo sát vào cổ để dứ cái nhìn của" đàn ông, để người đàn ông mãi ham nhìn ngọc quý mà không tò mò ngó đến hai gò ngực của mình, để đàn ông mãi mê ngắm ngọc mà không đưa mắt hạ thấp xuống phần dưới thân thể mình..Ngoài ra, đeo ngọc để tránh bệnh tật, tránh ma quỷ ám hại, tránh rủi ro rắn độc. Người con gái phải xem râu chuối ngọc như một lá bùa hộ mệnh vừa để bảo vệ đức tính đoan trang của mình, vừa độ trì sức khỏe cho mình."

Chuối tràng hạt trên tay Thái hậu vẫn lần từ từ, ngài tươi mặt nói tiếp:

"Ngày xưa có anh chàng cưới được cô vợ rất xinh đẹp nhưng phải cái tật trắc nết lẳng lơ thường hay dong chơi cùng xóm để khoe sắc khoe màu. Bọn trai làng hùa nhau tán tỉnh, anh chồng cả ghen mới rèn một cái kiềng tròn cổ bằng sắt, xiềng cổ vợ lại. Chồng tưởng đó là một hình phạt khắt khe và vợ sẽ xấu hổ không dám chường mặt ra ngoài, ai ngờ vợ cứ vác cái mặt mo đi rao... Và từ khi đeo kiềng sắt, mặt vợ coi bộ mặn mòi có duyên thêm. Thấy vậy, những người đàn ông khác liền bắt chước, cũng tròn kiềng vào cổ vợ của họ. Cái tròn để trị tội, lại trở thành cái vòng để làm duyên làm đẹp. Những đứa con gái còn trinh chưa chồng cũng a dua đeo kiềng làm dáng. Người giàu thì đeo kiềng vàng kiềng bạc, và cái kiềng nghiêm nhiên trở thành vật trang sức quý báu, và trở thành tục lệ, người ta nhìn vào cái kiềng để phân biệt gia cảnh giàu nghèo, giai cấp sang hèn, và rồi dần dần người ta nảy sinh sáng kiến, với óc tưởng tượng dồi dào, làm ra dây chuyền, chuỗi ngọc, xuyên vàng, nhẫn bạc, hạt huyền để đeo cho lạ mắt.. Như Mai.. hãy nghe đây: ngày nay, công chúa nào đeo chuỗi ngọc dài là có tà ý dụ người đàn ông nhìn vào bộ ngực của mình."

Tôi tâu:

"Tổ mẫu.. đeo kiềng, đeo chuỗi ngọc, đeo hoa tai, con nghĩ rằng ánh kim loại làm cho đôi mắt người đàn bà sáng hơn."

Thái hậu truyền cung nữ lấy dây gấc xâu lại chuỗi minh châu của tôi ngắn hơn một chút. Những viên ngọc dư, ngài cẩn thận cất vào tráp bạc để sau này ban thưởng cho cung nhân, thái giám.

Một cung nữ dâng lên Thái hậu chén chè đậu ngự để ngài giải khát. Hạt đậu vua ăn gọi là đậu ngự, nải chuối vua xơi gọi là chuối ngự. Thái hậu ăn chè, ngài "ngự" vài miếng rồi ngừng nhai, đưa mắt nhìn đám cung nhân:

"Hoàng gia đã đồng ý tuyển chọn Công tử Nguyễn Lâm, thứ nam của quan Kinh Lược sứ Nguyễn Tri Phương, người làng Chí Long, huyện Phong điền, tỉnh Thừa thiên làm Phò-mã sánh duyên cùng Như Mai công chúa."

Tiếng anh hùng của Nguyễn Lâm rền vang trên trời dưới đất võ văn song toàn. Ngoài ra, chàng còn là một đồ vật hạng nhất, tất cả các công tử trong nước không ai chịu nổi cánh tay côi đá của chàng, cánh tay Huỳnh Cân lực sĩ, vật ngã ai nhất định phải vồ vào bụng người đó đủ bảy cái Phụ vương dạy rằng Nguyễn Lâm là Khương Duy tái thế to gan lớn mật không sợ chết và biết trọng dụng sự sống của mình. Nhân một buổi thao diễn quân sự ở Tử Cấm thành, sát cửa Ngọ môn, có ngài ngự duyệt lãm, bốn khẩu súng thần công bỗng nhiên trực trặc bắn hoài không nổ, Phụ vương tức tốc truyền cận vệ binh nấu nước sâm Cao ly đổ vào miệng súng, đổ dành súng thần uống thuốc bổ. Nguyễn Lâm cười thầm, bước tới dành lấy chén sâm uống hết một hơi, rồi quỳ xuống cúi đầu chịu tội khi quân. Hoàng thượng vuốt râu ban thưởng cho chàng 7 nén bạc và phán rằng nội cả triều đình, ba mặt bá

quan, tài văn võ không ai qua mặt được Nguyễn Lâm. Một lần khác, Phụ hoàng cùng quan Toàn quyền Pháp ở Đông dương tham dự lễ thượng quốc kỳ, cờ đang lên, nửa chừng đứt dây, Nguyễn Lâm bèn cởi chiến bào, vận gân sức trèo lên cột cờ gỡ lá quốc kỳ cầm trong tay, leo lên đến ngọn treo vào , rồi đàng hoàng tụt xuống, mặt không hề biến sắc.

Thái hậu lại tươi mặt nói:

"Hoàng gia đã định ngày làm lễ hạ giá cho công chúa Như Mai vào dịp Tết Đoan Dương sắp tới"

Tôi luống cuống tâu lên:

"Tổ mẫu, con không muốn xuất giá."

Hoàng thái hậu nhìn lại giọng hỏi cứng:

"Hạ giá, công chúa lấy chồng thì gọi là hạ giá; con gái quan và dân lấy chồng thì mới gọi là xuất giá. Như Mai, con quá ham chuyện võ nghệ nên dốt văn chữ nghĩa"

"Tâu hoàng thái hậu, con không muốn lấy chồng; thưa ngài, cho con xin được làm con gái mãi mãi"

Đôi mắt Thái hậu nhìn xuống , từ bi hỏn bao giờ hết, tay ngài vẫn giữ xâu chuỗi Bồ đề. Tất cả các vị vua triều Nguyễn đều sùng đạo Phật. Kinh thành Huế vàng ánh thiên.

Thái hậu hỏi:

"Lấy chồng là thuận mệnh trời, tại sao con sợ ?"

"Con có thể đi tu được. Con không cảm ơn tình duyên, chỉ có Phật giáo nhiệm mầu mới cảm hóa được con. Từ lâu, con đã nuôi mộng đi tu. Con là bào thai của kinh sách và chuyện chường cùng chuyện kiếm hiệp. Hình ảnh những nhà Sư anh hùng, giỏi võ nghệ cũng như uyên thâm Phật pháp đã làm con sùng kính. Xin tổ mẫu ban ơn cho con được đi tu như Đức bà Linh Mục và Đức bà Diệu đế. Xin tổ mẫu ban cho con một khu đất để xây chùa"

Thái hậu lắc đầu:

"Con ăn nói viển mộng viển mợ Trong kinh Phật làm gì có võ Tàu, không có kiếm khách kiếm hiệp..không có những cú chường.."

"Con không muốn làm nô lệ cho đàn ông.. Ngày xưa , Bà Triệu Trinh Nữ.. Bà Triệu, tức là cô Triệu thị Trinh ghét đàn ông, không cam tâm làm thê thiếp cho đàn ông.."

Đông đúc công chúa đang bị giam lỏng trong cung son điện ngọc, như nộm thánng bầy, như hình nhân múa rối, như những người nữ tù buồn tênh..được giáo dục và huấn nghệ đợi ngày ôm của hồi môn về nhà chồng. Có đến hơn một tá bà chúa góa đang ép xác tu hành dọn đường lên Niết bàn, có đến vài chục công chúa già gắt gồng đang hâm nóng cuộc đời thiu nguội, hâm đi hâm lại cho đến cháy vẫn chưa có ma nào đến rước.. Một số tập ấm công tử, một số trai tơ có tiền đã thay tên đổi họ bỏ đất kinh kỳ ra đi vì lệnh "bắt rể" của hoàng cung. Các công chúa già oan uổng lỡ mất mấy dịp "đại" hạ giá: Công chúa Như An chẳng hạn, đang khắp khơi yêu đời vì được một công tử đẹp trai con nhà giàu nộp đơn làm hoàng tể thì xảy ra cái chết đột ngột của vương thúc Ứng Lâm, và đúng ba năm sau khi chế cha vừa mãn thì Uy lý vương Miên Khoan lăn đùng xuống đất qua đời, lại phải cư tang thêm vài năm nữa

Hồi môn của các Công nữ cũng khá lớn, cất giữ ở cung Từ Dụ Hoàng thái hậu, một vị nữ lưu xuất chúng thông hiểu kinh Đại bát nhã, uyên thâm văn chương kim cổ, biết bói toán và có thiên tài về khoa y lý, không thua chi Thái thượng Lãn ông.

Hoàng gia sản xuất phần nộ bán ra cho đàn bà mườn chuyện đánh mặt mịn dạ Công chúa nào siêng năng ngồi nhồi nắn nộ phần thì cũng kiếm được chút tiền còm. Xay gạo Đồng nai, mài củ sắn dây, hoà bột thạch cạo đã có cung nữ, các công chúa chỉ cần chút hoa tay ngồi lọc bột như người Lào lọc cát lấy vàng, lọc thật kỹ từng hạt bụi li ti cho đến khi bột phần kết tinh lại thành nộ đem ủ nắng phơi sương. Chi

Như Phiên dồn được một số tiền mặt vì ngoài ra chị còn biết vẽ tranh Tàu và thêu thùa với đường kim mũi chỉ sắc ngọt như đôi lông mày của chị ngày nào cũng nhỏ.

Các công chúa già khó tính đêm đêm mắt ngủ liền tâu xin Thái hậu dựng một cảnh chùa trong cung đình cho thông đưa tiếng kệ xưa tan niềm tục của ruột rà khi nhiều buổi chiều sẫm đậm, những hàng con gái cấm cung tê liệt tình dục ngồi dài bên nhau sầu héo khiến Thái hậu ngó cháu mà lòng se se Có nàng công nữ buồn vào chiều hoang tím biếc khi quệt nắng cuối chân ngày thoi thóp trút hơi để lại một chút hoàng hôn tối ám trước lúc đêm đen gọi mời ma quỷ; có nàng công tử buồn vào tàn khuya chợt thức giấc lắng nghe dun đế hát xẩm; có nàng công huyền buồn vào sớm mai khi nghe gà trống gáy Con gà trống đa tình như vậy mà bị thiến ... Nó vô dụng rồi nhưng trong lòng nó bản tình ca còn dài, khúc hát nam bình còn ní non bởi vết thương hạ bộ còn nhức nhối Con gà trống vô thần, nó chỉ biết yêu mái, không hận trời giông, không thù trời gió, không ngại nước mưa làm ướt bộ mã đẹp., nó đã bị thiến nhưng nó vẫn vẫn tán gái và nó vẫn gáy điệp khúc “anh yêu em..ò ooò..”

Thái hậu đuổi hết cung nữ ra ngoài, rồi cầm đôn, tiến lại gần bức tranh Tứ Mỹ cất tiếng giải thích:

"Tất cả những công chúa ở trong cung nội, ta đang khổ công truy tìm tung tích các chàng trai trẻ xứng đáng trong thiên hạ để gả cho đi lấy chồng hết. Như Mai, từ đây ta cấm con không được mở miệng đòi xin đi tu nữa mà ta muốn dạy con biết chữ "đồng" là gì ?. Vua Nghiêu vua Thuấn xưa kia đã bình trị thiên hạ bằng hai chữ "Cộng hoà". Tức là hai chữ hoà đồng tình thương. Đọc các truyện cổ tích Việt nam, con có nhận ra chữ "đồng" nằm trong ấy. Đồng tức là cùng, người đàn ông và người đàn bà cùng có sức hút lẫn nhau Chữ 'đồng' có nghĩa là người đàn ông và người đàn bà đáp lại tình yêu của nhau một cách cân bằng chứ không phải bỏ nhau mà đi tu, có nghĩa là người đàn ông và người đàn bà huề nhau trong tình yêu, hai bên bằng nhau trên chữ 'tình'."

Ngày xưa, Trọng Thủy sang Việt Nam làm gián điệp ăn cắp nỏ thần, vua An dương-vương tha Mỵ Châu lên lưng ngựa chạy trốn, Mỵ Châu rắc lông ngỗng đánh dấu đưa đường cho Trọng Thủy biết lối đuổi theo nên bị vua cha giết chết bên bờ biển. Trọng Thủy đại thắng, chôn xác người yêu rồi nhảy xuống giếng tự tử

Câu chuyện được truyền tụng cho đến bây giờ nhờ nổi bật một điểm son: Trọng Thủy đã xử vẹn chữ đồng, đã xử huề với Mỵ Châu

Cổ tích này thuộc loại văn chương truyền khẩu không được bút mực ghi chép lại nhưng người bình dân không muốn để mất, họ truyền miệng đời đời và giữ lại đời đời.

Và ngày xưa, Trương Chi thất tình My Nương, thác xuống tuyền đài, trái tim chai lại thành đá được đẽo gọt nên hình cái chén trà đẹp quý, để mỗi lần rót nước vào, khuôn mặt xấu trai của chàng lại hiện ra với âm ba tiếng sáo sậu. My Nương nhìn bóng chàng trong đáy chén, cõi lòng chợt dâng cơn khóc, lệ tình nhỏ xuống, chén ngọc tan thành nước mắt. Khổ tình Trương Chi đã được đáp lại, hai quả tim đã tự xử huề với nhau.

Tôi lên tiếng cãi lại:

"Nhưng My Nương không chết, chỉ khóc thối thì ai chẳng làm được"

Thái hậu phán:

"Chuyện đời xưa kể lại như vậy, cái gì đã trở thành niềm tin của dân tộc thì ta chỉ nên tin thôi, không bàn cãi"

Đó là căn bản dân tộc tính của người An Nam. Người công dân của nước Việt cò hiếu hoà luôn luôn giải quyết mọi oan khiên mâu thuẫn bằng cách xử huề không ai thắng cũng không ai thua. Chữ đồng là đó.

Rồi những áng văn chương khác sẽ bị lãng quên với thời gian trong khi truyện cổ tích chỉ là truyền khẩu mà lại được nhớ kỹ đời đời vì đã vươn tới mức hoà đồng những tình cảm dân tộc.."

Thái hậu hiền lành ngó thẳng:

"Như Mai, tình yêu chính là tình cảm có trước nhất của một dân tộc, con phải nhận lãnh tình yêu, con không thể đi tự"

Ra khỏi cung Từ Dụ ngang qua lầu Hường Âm, tôi ngừng chân lại bên nhà nuôi chim của vua chạ Vài con chim đẹp trên trời đã bay về lồng vàng của phụ hoàng. Sẻ Cao ly mình hạt dẻ, sáo Mông cổ màu rêu lục và những con chim khổng lồ do người Tây trắng hiến dâng.. Tôi vốc một nắm hạt kê tung lên cho những con chim tài tử hát thuộc lòng các nhạc khúc của suối rừng ..Lũ vẹt phường chèo lưỡi ngắn, hót không sôi nhưng có tài nhại giọng người giống hệt... Người Tây trắng bảo rằng chim sinh ra tự nhiên biết hót không cần phải học; người Tàu vàng ngược lại, bảo rằng chim cần phải có huấn luyện viên dạy ca trù.. Giống chim có tiếng hát thiên phú là hoàng yến. Người Tàu phải lấy lụa đen trùm kín lồng chim yến lại và lắc nhẹ cái lồng sơn lên cao xuống thấp tạo một thể đứng mất thăng bằng thì hoàng

yến mỗi cất giọng bổng giọng trầm. Trí thức hơn hết là chim cú vọ mặt đẹp và mắt to trông thật thông minh học giỏi

VVVVVVVVVVVVVVVVVVV

Cặm mấy mẫu đất mà hơn hai tháng nay trồng trọt chưa xong.,tôi muốn biến khu vườn riêng này thành một thứ vườn Thượng uyển trồng đủ mọi cây cảnh quý lạ như của phụ vương. Tôi phái lính tráng đi khắp nơi mua cây giống và chim chóc về làm cảnh. Vườn tược hoàn thành mới qua phần nuôi gia súc. Phải đủ bách thú về đây, công lao động cuộc đất cắt cỏ đã có lính nhà nước bao bọc. Một cận tướng của Nguyễn Lâm cung cấp cho tôi một tốp lính mà Phò mã không hề hay biết. Buổi sáng, lính chùi nhà, quét nhà xong xuôi mới quay ra vườn tưới cây xúc đất, việc gì lính cũng làm chu đáo, sạch sẽ; phiên một nỗi từ khi có lính vào nhà, mấy con a hoàn cứ hay khúc khích cười cợt phá người phá việc, mặt cứ nóng hoặc đỏ lên từng lúc. Bọn lính ngoác mỏ ra, đực mặt rạ Rồi coi dinh thự này là điểm hẹn, rồi nói pha trò, hò hát, đối đáp, ví von, giỡn bông cán mai lên rồi hạ xuống bạnh miệng tán dóc:

"Mấy o xúc nước bông chi mà thơm rứa ‘Con cây’ làng ‘choa’ màu mè thì bắt mắt, cái mã bên ngoài coi đẹp.. nhưng không có mùi thơm., đứng gần bên hôi rình."

Ngày còn đất nước phân tranh, mấy lần chúa Nguyễn Hoàng tiến quân ra Bắc, chúa bắt một số tù binh vào Nam và ban cho mỗi gia đình một rẻo đất hoang lập nghiệp. Về sau, con gái của những nhà này,có đưa được tuyển vào ngọc điện làm cung nữ. Và cũng về sau, công chúa Ngọc Vạn hạ giá vào Nam, bà cũng tiến kinh một số con gái Biên hòa và con gái Bà Rịa

Ngày tôi hạ giá, cùng với của hồi môn, tôi bung về nhà chồng hai con a hoàn nói tiếng Bắc và đồng thời thông hiểu tiếng địa phương.

Mấy anh lính lại đa tình:

"Làng ‘choa’ ơ" tận coi ‘độn’ ai cũng trồng thuốc lá mà hút, không ai ăn ‘trù’. Mấy o con ‘cây’ cũng vắn điệu thuốc lá to bằng con cá bóng mur hút xì xì như ‘lình ôn’ rứa. Mấy o con cây cũng cầm ‘con cú’ mà thấp thuốc như lình ôn rứa"

Hai con a hoàn ngó nhau ba hoa chú thích:

"Làng tôi ở trên đồi cao ..... không ai ăn trầu .... Mấy o ‘con cây’.. là con gái; ‘con cú’ là cái môi lửa Hi hi hi dễ hiểu quá hí .."

Chàng lính bắt đầu đa dâm:

"Con cây Nam phổ ở lỗ trèo cau"

Hai chị a hoàn che miệng rỉ nhỏ vào tai nhau:

"Con gái làng Nam phổ ở trường trèo lên cây cau"

Trời đã trưa trọt mà mây anh mây ả còn bám nhau, tôi phải sai con hầu thân tín người Bà Rịa ra dẹp:

"Bà Chúa truyền lệnh nội nhật hôm nay mấy chú phải cuốc cỏ cho xong; còn mấy chị thì phải rời mấy chú ra và lau chùi án thư và hai cây gươm, hai cây giáo."

Từ ngày hạ giá, tôi đem tiền hồi môn nuôi mấy con a hoàn bắt học võ nghệ để đứng canh gác tư dinh quan Phò mã. Mười con nữ binh này được trả tiền công cao hơn thị tỳ. Nói cho đúng, hầu hết các thị tỳ nhà bà chúa nào cũng biết vài ba miếng võ hộ thân. Đội nữ binh đóng ở mái Tây hiên, mang vũ khí, chia phiên trực quanh dinh thự và canh gác các cửa ra vào đêm cũng như ngày. Thịnh thoảng tôi đi tuần, bắt gặp chị nào ngủ gật thì ngày mai bị phạt nhện đôi ống nước muối. Đội nữ binh phòng thủ này không phải làm việc nhà, ban ngày luyện võ, ban đêm canh gác. Chúng mặc đồng phục màu lệ thủy, áo xuống tròn, quần xà cạp, dây đai màu thiên thanh.

Đầu giường ngủ của tôi treo lủng lẳng thanh kiếm Ngươn trường và mười món ám khí. Trên vách tường, hoa và tranh ảnh được thay thế bằng giáo mác gậy tầm vông. Trước án thư, một bộ da cạp, một con dao nhọn, hai mũi tên lửa và mấy cuốn binh thư đồ trận của Tôn Ngô Phòng loan chần nệm ướp hương, nhưng trên đầu giường trơ trọi một chiếc gối thêu bức tranh tứ mỹ. Cách một tuần, con thị tỳ Hương Lan lại cầm đèn qua triệu Phò mã Nguyễn Lâm sang đàm đạo, uống rượu. Đêm đó, nó mới sẽ sàng kê thêm chiếc gối da hổ và gối của Phò mã bao giờ cũng đặt thấp hơn gối của công chúa.

Người làm tướng lặc đầu:

"Dẹp những thứ đó đi, công chúa. Anh không sợ gươm giáo ngoài trận tiền, nhưng anh rùng mình khi những thứ đó nằm trong loan phòng của mỹ nhân."

Nàng công chúa lạnh lùng:

"Chàng là thượng tướng ngoài trận tiền...Nhất tướng công thành vạn cốt suy .. Có sao lại sợ những cái ni ? Tướng là ánh sao đổi ngôi, là khối óc bi trí dũng mưu đồ việc lớn, là đường gươm sát lạnh với quân luật, là tiếng nói ám dụ của đấng cha hiên với đàn con lính, là .. là vòng tay hào sảng ôm ngang eo người đẹp."

Phò mã ngắt lời:

“Nhưng nơi phòng the, tướng thương yêu những gì uỷ mị, hiền hoà, yếu đuối, mong manh.. đàn bà...”

Những đêm ngủ riêng, khi ngoài vườn, con chim nhỏ thức dậy sớm hơn ai hết, ngửa mỏ hót đầu cành, Phò mã sửa soạn khăn áo lịch sự bước qua vãn an tị Thị nữ tươi thắm đứng hầu, pha nước dâng trà, Nguyễn Lâm nâng tách và bao giờ chàng cũng nhường tôi nhấp trước.

Vô tình tôi buột miệng:

"Mấy tên lính nhà quê ‘uron’ quá, chỉ ham mèο gái thôi .. ve gái suốt cả ngày .. Phò mã hãy đem tốp lính khác về thay thế những anh lính lười này đi ."

Ông Phò trẻ đặt tách chè tàu xuống:

"Công chúa đem công binh về làm việc nhà ử"

Và dững tướng đứng lên, quắc mắt giận:

"Nếu nàng biết tôi thương yêu quân sĩ như thế nào Một đời làm tướng, Nguyễn Lâm tôi chỉ biết lính là trên hết.. quân đội, tiền đồn, chiến trường, thao trường.. đó là những nơi cất giữ tình yêu của tôi"

"Vậy thì, tôi là gì của chàng .. tôi là ai đối với chàng ?"

"Là công chúa của lòng tị Thương yêu vợ là một việc khác, thương yêu quân sĩ là một việc khác ... Lính, lính ... Những thương yêu, vỗ về, khuyến khích, nâng đỡ anh em binh sĩ, chính là những lời dụ dỗ, thúc dục, xô đẩy họ đi ra chỗ chết để cho người khác được sống."

Nguyễn Lâm đi một bước, nhìn một khoảng cách, vươn vai rộng:

"Hòang đế không ham việc chinh chiến, quá trọng thi văn, bỏ quên võ bị ... Chiến sĩ nguy ngập như thế này mà ngài sa thải binh lính cho về quê làm ruộng ... Ngân sách thâm hụt, nhà vua dùng công binh để xúc cát xúc đất xây cất Vạn Niên Cơ ... Lính, con của tôi là lính, không phải là thợ nề, thợ mộc để xây lầu vàng cho vua chúa làm của tư hữ Vạn Niên cơ ... hòang đế đang xây mồ mã để chôn ngai vàng nhà Nguyễn đó công chúa ạ. Vạn Niên Cơ ... Hòang đế thâm lạm công quỹ, tăng thuế dân, nhà giàu thì bị mua chuộc công sừ, nhà nghèo thì bị cấp xâu Kho nhà nước cạn tiền, bỏ thứ dân với lúa Dân miền Bắc đói năm phơi bụng, đê vỡ. Bão lụt hoành hành ở Miền Trung. Lạn hơn nửa phần thiên hạ rồi, loạn ở lòng dân, hơi oán từ trong ruột dân bay lên tới chòm sao Ngưu Đẩu ... Công chúng đang truyền

ngôn làm phản . Lãng miếu các vị đế vương xây cất đã khánh kiệt tài nguyên quốc gia rồi, nay lại còn dựng thêm Vạn Niên Cơ"

Người đàn bà vương giả nổi giận phùng phùng:

"Phò mã nói xấu Thiên Tử, tội đáng chém đầu Gia đình Phò mã không nhờ ơn vua mà làm tới đại thần sao ? ... Xin Phò mã đừng tối tăm đầu óc như vậy Vì chuyện xây cất Vạn Niên Cơ mà Thái hậu tuyệt thực ba ngày để răn con, phụ vương rập đầu khóc lóc, xin tội, dâng roi cho mẹ hiền đánh đòn, phụ vương còn phục thiện đến nỗi dâng ngọc ấn để tổ mẫu lập người khác lên trị vì thiên hạ ... Nguyễn quân .. có bà mẹ anh minh như vậy, ta tin chắc rằng phụ vương sẽ ngồi mãi trên ngôi báu trong cõi thiên hạ".

"Thái hậu quả là người đàn bà thông thái, nhưng Thái hậu nhúng tay vào việc triều chính quá nhiều, ta tin rằng một mai khi thiên tử băng hà thì thế nào Thái hậu cũng chuyên quyền đàn áp áu quân".

Như mai đập án thư:

"Phò mã loạn ngôn, đã lăng mạ Thánh thượng còn dám xúc phạm Thái hậu Ai để lậu thiên cơ cho chàng biết là sau khi Hoàng thượng băng hà thì các hoàng tôn còn nhỏ tuổi sẽ tranh giành ngôi thiên tử ?".

Nguyễn Lâm quả quyết:

"Thái hậu đã nhúng tay vào việc lập vua và phế vua"

"Tổ mẫu sợ tiếng thị phi, sợ phải nhúng tay vào lịch sử để hậu thế nguyên rủa như mấy bà hoàng hậu bên Tàu, đời Đường đời Hán, uống mật ong chúa để tăng cường sinh lý .. Phò mã đừng gán cho người điều bất chính. Phò mã làm tôi nhà Nguyễn Phúc, xin Phò mã cứ nghĩ rằng trên đầu chỉ có vua và sơn hà xã tắc thôi, ngoài ra không có một bàn tay búp măng nào nhúng vầy vọc việc triều đình cả .. Thái hậu chỉ giữ tư cách một giám thị kiểm soát các công chúa, các cung nữ ở trong Đại nội mà thôi "

Nguyễn Lâm bực tức không nói, nhưng nghe:

"Thái hậu là một người thầy thuốc, một lang y chữa bệnh cho hoàng gia thật cao tay, như Hoa Đà Biên Thước vậy

Tôi cảm thấy một cơn giận ám áp, và lòng không được bằng nên bỏ dở cuộc đàm thoại, bung lấy chén trà bước ra ngoài Thấy con Hương Lan, tôi vội hỏi:

"Hôm nay đầu tháng , sao không thấy trẻ con vào chầu"

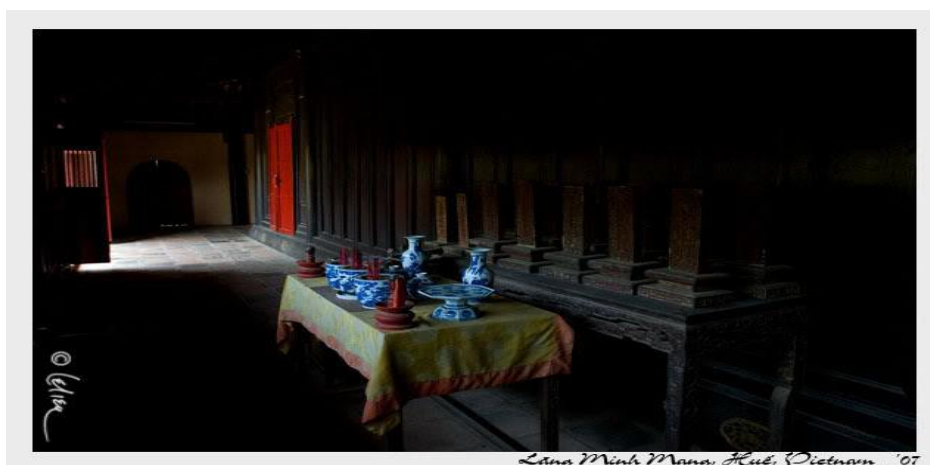
Nguyễn Lâm có một bầy cháu gọi bằng thúc phụ, con của người anh Cả đã lập gia đình từ lâu. Sắp nhỏ này gọi tôi là bà chúa, đúng mỗi ngày đầu tháng, chúng đến tư dinh Phò mã để chầu tôi, để hầu thăm, cung chúc sức khoẻ và chúc thắng lợi:

"Công chúa an khang."

"Công chúa an hảo

"Ôn mệ phù hộ cho Công chúa"

Bao giờ tôi cũng ban thưởng cho mỗi đứa một trụ tiền.

Phò mã Nguyễn Lâm ra trận chống Pháp ở tiền đồn Hoà Vang. Tôi truyền nữ binh sửa soạn võng lọng vào Đại nội chầu Thái hậu thánh thể bất an đã hơn tuần nay

Tôi đi nhẹ vào lầu Phấn cung vấn an các công chúa. Chị Như Phiên, nốt ruồi trên mép hình như mọc to hơn, hát hàm hỏi:

"Nghe tin Nguyễn Tri Phương phu nhân bị tai nạn trượt té sao đó phải không?"

"Mẹ chồng em tuổi già xương xốp, gân cơ, chân bước xiêu xiêu té ngã xuống cái bịch, một sợi giây thân kinh bị trượt. Gia đình đã mời được ông thầy Mẫn đến tư dinh để 'mần' lại lành rồi. Như thường rồi "

Công chúa Như Hoa nói:

"Coi chừng..người già mà té là sẽ chết gấp đó..hạ thổ đó."

Công nữ Như Quỳnh bắt bẻ:

"Như Mai, em đã ra riêng một cõi giang sơn khác rồi, em đã hạ giá, không còn là con gái trong cung nội nữa, tại sao em cứ sành sạch trở về hoài vậy"

Tôi phụng phịu:

"Phò mã khó tính lắm, mắng em ngày hôm qua"

"Một ra đi là không trở về.. Sau lưng em, cây cầu đã bị chặt đứt, em biết không?"

Chị Như Hoa hòa theo:

"Sau lưng em, đường về đã bị phong toả, em biết không? Mái nhà của người đàn ông là nơi, là chỗ cho người đàn bà ở."

Tôi vùng vằng:

"Phò mã không có tinh thần mã thượng đối với phái yếu"

Cả mấy công chúa cùng lên giọng phản đối:

"Lỗi tại em. Nguyễn Lâm một lòng thương quý em."

"Tại em tác yêu tác quái trong giang sơn nhà chồng, em bắt đàn bà học làm lính."

Tôi lảng sang chuyện khác:

"Tổ mẫu thánh thể bất an ra sao ?."

"Ngài thiếu an thần mấy ngày hôm nay, nhưng ngài đã tự bốc thuốc cho mình và trở lại bình thường rồi"

Mấy bà chúa goá chồng lại một lần nữa, dâng kiến nghị lên Đức Từ, xin cất một ngôi Quốc tự tại hoàng cung nhưng Thái hậu vẫn không chuẩn y vì đất đế đô vốn đã là nơi tập trung đủ số chùa chiền như Diệu Đế, Linh Mục, Bảo Quốc, Từ Đàm, Tây Phiên, Giác Lâm..

Ở chòi trong cung nội được ba ngày thì cung An Định được tin Nguyễn Tri Phương phu nhân đã đột ngột thất lạc.

Từ kinh đô, tôi phải về làng Chí Long đưa ma mẹ chồng..

Đám ma Nguyễn Phu nhân ra đi theo con nước trong một sớm tinh sương mặt trời còn ham ngủ. Đường về làng Chí Long khó khăn, đường bộ gập ghềnh gai góc, đường thủy thì trải dài như không bao giờ đến chôn. Biển động, sóng gầm và mưa từ trời sập xuống. Âm công ngao ngán, những tấm liễn đối chỉ còn tro mặt lụa Phò mã Nguyễn Lâm quỳ bên linh sàng mẹ như một hình nhân bất động, lòng chàng cũng nổi sóng như lòng biển và gương mặt Như Mai giá lạnh hơn nổi hàn giữa bề khơi. Âm công luân phiên đứng khiêng quan tài suốt ngày đêm cốt giữ cho ly nước lạnh trên áo quan đừng chao động. Nếu ly nước dần xác từ mẩu trạo ra thì chữ hiếu của con không còn nữa. Tang gia phải cúi lạy những người khiêng linh cửu xin họ giữ gìn ly nước thiêng. Nếu nước sánh ra ngoài, tất nhiên trong quan tài, xác chết nằm không yên, xác chết còn bị cuộc sống dấn vật. Người chết chỉ còn ở lại trên đất liền giờ phút trước khi chôn này nữa mà thôi. Trong linh cửu, xác chết còn răn rỡ được con cháu, trút hết nỗi bất mãn bằng cách tống nước hôi sinh ra ngoài áo quan. Hễ con cái bất hoà, tranh giành quyền lợi thì quan tài cha mẹ rỉ ứa nước tanh rình tới mũi ba họ.

Biển chồm lên hung dữ và mưa cuồng quýt rơi theo đà gió. Trời đất nổi lôi đình, hành hung nhau không tôn trọng người sắp đi vào lòng huyệt. Thuyền chòng chành, trong áo quan, xác mẹ hiền xao xuyên, Nguyễn Lâm đưa tay sửa lại vòng tròn rom thư hiếu xót xa da đầu và nhìn toán âm công bặm môi, kiên gan đứng tấn khiêng quan tài ngày đêm không để một giọt nước bắn ra ngoài. Kinh Lược sứ Nguyễn Tri Phương truyền lấy ba lạng vàng ban thưởng cho âm công. Thuyền bơi bảy ngày thì cập bến Tu, đám ma đi thẳng ra huyệt đào sẵn. Con đường đất sét đỏ lờm chớm và dốc ngược mãi lên, người cai giàng bước lên trước quan tài, đứng xướng đọc mấy lời ma lệnh điều khiển phu đám trong khi vị niên trưởng của dòng họ Nguyễn Tri ở làng Chí Long trịnh trọng nói:

"Giờ hạ huyệt phải đình lại, Như Mai công chúa phải đợi lệnh vàng của đức vua và Đức Từ Thái hậu ở hoàng cung mới được phép mặc áo chế, xoắn tóc, chít khăn, đội mũ mấn, và cất tiếng khóc lớn cư tang cho mẹ chồng, bởi công chúa là con vua không để tang cho hàng bách tính dân giả.."

Đám ma phải chờ đợi nửa ngày ngoài mưa bão mới có lệnh của hoàng cung ban rạ

Lăng Khải Định, Huế, Vietnam - '07

Phu nhân về trời được hai năm thì Phò mã tử trận và Tướng công Nguyễn Tri Phương bị bắt vì trúng thương khi bốn bức thànhh bốc cháy Quân Pháp đưa ngài vào nhà thương cấp cứu Ngài tuyệt thực, phun thuốc thang vào bác sĩ, y tá và nhắm mắt nằm chờ chết. Bảo vệ của tướng công là Nguyễn Duy cũng chết theo thành trì..

Một tên quân trốn thoát về bám với bà Chúa Như Mai:

"Phò mã bị vây ngặt nghèo ở Đồn Kỳ Hòa, trong ngoài đứt đường tiếp vận, quân sĩ nhịn đói kêu tên cha mẹ mà khóc, mười người chết tám. Nguyễn Lâm nhìn chung quanh bốn bề máu lửa, không còn chi nữa, lòng son một tấm, Phò mã nghĩ đến cái chết da ngựa bọc thây của người xưa anh hùng, chàng hướng về cung Kim thượng quý lạy lượng muôn năm và thầm gọi mấy tiếng từ phụ, Phò mã tuốt gươm ra đưa mạnh lên cổ, nhưng đường gươm vừa đi ngang ngực, chỗ tim đập mạnh và phổi thở, Phò mã chợt nghĩ đến Như Mai công chúa ở nhà. Nước mắt anh hùng rơi lã chã, chàng gọi một tên quân đến gần dặn dò

"Ta chết theo thành trì nhưng lòng còn nuôi bà chúa ở nhà. Khi ta chết rồi, con hãy lén cất thủ cấp ta đem về nhà cho công chúa vuốt mắt, ta mới nguôi"

Tên quân khóc:

"Tâu Phò mã, con định chết dưới gót người, nhưng vì lệnh trên, con sẫm thủ cấp người về dâng cho bà Chúa rồi sẽ chết sau. Nhưng khi thành vỡ, đầu Phò mã nát bấy, ruột gan đổ ra tung tóe trên cỏ máu"

Từ đó, đêm đêm tôi mộng thấy hồn Phò mã hiện về trên gối lạnh; và hồn Phò mã còn bơ vơ, mộ Phò mã đất chưa se lại, cỏ non vừa lún phún, đức Từ Thái Hậu đã truyền mấy tên gia thần võng tôi vào cung An Định để phán câu tâm huyết tối hậu:

"Trong một tháng trời, dòng học Nguyễn Tri ở làng Chí Long, ba người đã chết cho sơn hà xã tắc và cho Nguyễn triều .. Như Mai con còn nhớ lời nguyên ngày nào ? Giờ mới là lúc con nên xuống tóc quy y cho vẹn chữ đồng với Nguyễn Lâm."

Bài đăng trên báo Bách-Khoa năm 1961

Đánh máy lại tháng 5 / 2008

Tuý Hồng

Nguồn: <http://www.gio-o.com/tuyhong.html>

www.vietnamvanhien.net

vietnamvanhien.net